

**HE LLEGIT
NO SÉ ON**

**EVA
PIQUER**

L'home armat sap que amago alguna cosa

El nou llibre de Mar Vallecillos connecta amb l'assaig de Kae Tempest sobre el poder de la connexió com a antídot contra la innacció

El do de mirar-se des de la distància justa un món sinistre i estrany

Una vegada James Joyce va dir això a Kae Tempest (és el que té la lectura, ens permet escoltar els morts, connectar-hi): "En el particular hi ha l'universal". Un consell que Tempest va agrair: "Em va ensenyar que com més atenció parava a la meua particularitat, més possibilitats tenia d'arribar a tu en la teua particularitat". És la gràcia de la literatura, de la poesia, de la creació que ens interpel·la: l'autor parla d'ell, jo en faig una abstracció, ho reparticularitzo i acabo notant que parla de mi.

Com bé observa Kae Tempest, poeta i artista de la paraula de gènere no binari, el circuit de la connexió juga a tres bandes, és triangular. "Perquè una connexió forta es produeixi, se senti, hi ha tres parts que han d'estar carregades amb la mateixa potència. Aquestes parts són l'escriptor, el text i el lector. [...] Si donem tant com esperem rebre d'una novel·la, un poema, una imatge o un àlbum (o una conversa, o una relació), hi ha més possibilitats que agafi profunditat. Com a lectors, notem que això passa quan alguna cosa apel·la directament a la nostra experiència i notem com les paraules ens cremen per dins. Ens sembla que d'alguna manera l'escriptor o el poeta és algú que ens coneix. Això és la connexió en circuit".

He tornat a l'assaig *Connectar*, de Kae Tempest, publicat per Més Llibres amb traducció de Martí Sales, mentre rellegia el llibre *Cosmonautes de la quotidianitat*, de Mar Vallecillos, publicat per Triangular Edicions (una editorial an-

KAE TEMPEST

DIA DIPASUPIL

dreuenca -del barri barceloní de Sant Andreu- que es defineix així: "Metàfores, cursives, portes i cadires"). Triangular, com el circuit de la connexió. Quina experiència i quin vertigen, la relectura de llibres ja subratllats, ni que la primera lectura sigui recent. Equival a posar-se davant d'un mirall i constatar que canviem constantment, que ahir aquesta arruga sota els ulls o aquesta preocupació tossuda encara no hi eren o no semblaven tan consolidades. És el que diu Vivian Gornick a *Comptes pendents* (L'Altra Editorial, també amb traducció de Martí Sales): "Sovint he tingut la sensació que rellegir un llibre que havia estat important per a mi en algun moment de la vida és com estirar-se al divan del psicoanalista".

He tornat a Tempest llegint Vallecillos perquè la Mar té justament el do de connectar. "La manera com hem decidit

viure en aquest planeta és sinistra i estranya", escriu Tempest, i ho hauria pogut escriure Vallecillos, que sap mirar-se el món des de la distància exacta per conjurar l'estranyesa però sense caure en el cinisme. Sap mirar-se el món des d'una particularitat universal, com quan passa pels arcs de detecció de l'aeroport o de la biblioteca a poc a poc i sense respirar, perquè potser amaga qui sap què a la motxilla de l'ànima i ara mateix farà saltar totes les alarmes. "Passo l'arc de detecció de metalls contenint la respiració. Sonarà i em descobriran. Però no, un cop més no passa res. L'home armat em diu que avanci i jo el miro amb aquesta cara de culpa que no puc canviar, sé que la veu, sé que ho sap, que amago alguna cosa. Si m'ajudés a saber el què. A trobar-ho jo també".

La connexió té lloc quan parem atenció als detalls propis i aliens

En un dels textos rebels i tendres que conviuen a *Cosmonautes de la quotidianitat*, Mar Vallecillos rellegeix Kae Tempest, quan diu que la connexió és la sensació d'aterrar en el present. La immersió total en el que sigui que t'ocupa, parant atenció als detalls. Amb plena consciència de la pròpia insignificança en el marc general de l'existència. I pensa, la Mar, que viure la vida vol dir estar atenta als detalls. Propis i aliens, de dins i de fora, de la ment i del cos, de casa i del carrer. Perquè, com escriu Tempest, l'empatia és recordar que tot-hom té una història. I que hauríem de fer lloc a les històries dels altres abans de córrer a explicar les nostres. ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

La galeria nocturna de Santiago Carrillo

Deixant de ser notícia va ser com la Transició esdevenia cultura. Fent el pas de l'actualitat a la història. La història és tot el que no recorda la memòria. L'altre dia vaig trobar d'antic un llibre de memòria que conté la Segona República, la guerra, la dictadura i tota la Transició explicades de retrat en retrat. El va escriure Santiago Carrillo, encara que mai he tingut clar que aquests llibres els escriguin ben bé els seus signants, i es diu *Juez y parte. 15 retratos españoles* (Plaza & Janés, 1996). L'autor sembla dominar força una manera d'escriure (la francesa clàssica de Michelet), com per atribuir aquest fraseig al dirigent comunista, el qual s'expressava amb una característica barreja de carrer i analítica de partit.

Allò que inqüestionablement es troba a l'obra, però, és el punt de vista de

Santiago Carrillo, la seva opinió i experiència vital, perquè va conèixer en temps real cadascú dels esmentats, des d'Azaña fins a Joan Carles I. Es tracta d'unes memòries polítiques narrades a través de personatges decisius de la història recent. L'opinió resulta tan necessària com l'objectivitat, això és el que se sent llegint aquest llibre. No importa si va passar de la manera com ho diu, perquè a canvi comprenem com va viure, què pensava i què pretenia el testimoni que ara parla, quina era la seva posició davant els esdeveniments.

Conèixer la veritat d'una persona és també la manera d'arribar a la veritat pròpia o, si més no, a unes conviccions personals. Quan va publicar aquest llibre, Carrillo ja estava fora de joc políticament parlant. Fins i tot havia re-

nunciat a la militància en el seu mític partit. De fet, aleshores ja no hi havia mítica per enlloc. I així, des del seu exili en la història, des d'aquest desterrament de l'actualitat, va recrear un bestiari de fabuloses criatures polítiques. Al llibre, els socialistes Largo Caballero i Prieto fan la rèplica tràgica i majestuosa al que va tornar a viure, llavors com a protagonista, amb Guerra i González. Ja que el millor del llibre no és llegir-lo retrat a retrat, com una galeria, sinó com un mirall on es reflecteix tot el que s'hi diu i tot el que l'envolta. La cultura de la Transició consisteix sobretot a llegir, perquè sense llegir no hi ha cultura. ♦♦

**JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR**

**MINÚCIES
JORDI LLOVET**

Mozart

Després que el Liceu ens oferís les tres grans òperes de Mozart amb llibret de Lorenzo da Ponte, *Les noces de Fígaro*, *Così fan tutte* i *Don Giovanni*, ara hi arribarà una de les seves últimes obres per a l'escena, de molta anomenada, *La flauta màgica*.

Mozart sempre va ser força sensible a la literatura que havia de musicar quan encara era viu el debat "prima la música, poi le parole", o al revés. En el cas de les primeres tres òperes esmentades, va ser capaç de traslladar uns arguments i unes paraules dels protagonistes afegint genialitat al caràcter més elemental, però molt eficaç des del punt de vista de l'escena, del seu llibretista italià. Totes tres resulten encara avui enormement modernes: les *Noces* rebent el dret de cuixa existent a les acaballes del feudalisme; *Così* presenta genialment allò que Marivaux havia anomenat "el joc de l'amor i de l'atzar", i *Don Giovanni* condemna la frivolitat de don Joan, faldiller i cínic empedreït.

Ara faran *Die Zauberflöte*, que és tota una altra cosa. El llibret, del seu amic Schikaneder, vinculat com Mozart en aquell temps a la maçoneria, presenta unes mancances i unes cursileries força notables. La música és bona, perquè Mozart no va escriure ni una pàgina de mal gust. Però "la lletra" -per bé que hi ha molt poca gent que, quan va a l'òpera, s'interessi per la història que els expliquen, i fan especialment bé quan es tracta de les històries del belcantisme i del verisme, però fan malament quan es tracta d'una òpera de Richard Strauss o d'Alban Berg-, la lletra, dèiem, de *La flauta màgica* és tronadeta, pueril i carrincona.

Però a això obligava formar part d'una lògia maçònica de Viena l'any 1791. Calia celebrar la bella humanitat, la caritat cristiana, el respecte als sacerdots, la fraternitat universal, i més belles paraules encara. I calia, en especial -com després passaria a *Fidelio*, de Beethoven-, exaltar el matrimoni heterosexual: "*Mann und Weib, und Weib und Mann/reichen an die Gottheit an*" (Home i dona, i dona i home, /s'alcen fins a la divinitat). Si a les tres òperes que hem vist enguany al Liceu l'amor era tractat a la manera francesa o italiana del segle XVIII, a *La flauta màgica* el tema és tractat massa tòpicament a la manera del perfecte matrimoni maçònic i la gran germanor de tota la humanitat. Ja té mèrit que Mozart fes una altra obra mestra amb un argument i uns textos tan xarons. ♦♦